

Неповнолітні Злочинці —Матеріал для читання

1 Заголовки лякають: два підлітки, одному з яких 13, а іншому 15 років, арештовані за
2 те, що до мерті побили немолоду жінку під час пограбування. Що буде з цими
3 неповнолітніми злочинцями? Буде їх судити дорослий суд чи спеціальний суд для
4 підлітків? Якщо їх визнають винними, чи чекатиме їх покарання у вигляді багаторічного
5 ув'язнення в дорослій в'язниці або ж їх відправлять у спеціальні установи для молоді? В
6 значній мірі відповіді на ці питання залежать від того, де був скоєний злочин. У деяких
7 країнах та в 10 американських штатах до цих двох підлітків можуть поставитися по-
8 різному.

9 Центральна ідея демократії полягає у тому, що всі громадяни рівні перед законом. Однак до
10 молодих людей часто ставляться інакше в силу їх віку. Так як вони не мають багатьох
11 привілеїв й відповідальності як дорослі громадяни, їх часто захищають особливі закони. У кожному
12 суспільстві доводиться вирішувати непросту проблему - як поводитися з підлітками -
13 людьми, які вже не діти, але ще не вважаються повноцінними дорослими громадянами.

14 Як дорослим людям незрозуміло, як ставитися до підлітків, так і країнам доводиться
15 вирішувати складне завдання взаємовідносин з неповнолітніми злочинцями. Коли закон
16 повинен розглядати підлітка як дитину, а коли - як дорослу людину? Останні сто років країни Європи і Північної
17 Америки намагаються вирішити це питання. Через свою соціальну і правову історію демократичні країни
18 прийшли до різних висновків щодо того, як краще за все забезпечити баланс потреб молодих
19 людей і потреб суспільства.

20 Знаходження такого балансу стає особливо складним завданням при ухваленні рішення про те, як карати
21 підлітків за вчинення тяжких злочинів, поєднаних з насильством.

22 **Принципи кримінального правосуддя для дорослих**

23 Одне із завдань держави полягає у захисті суспільства. Такий захист держава
24 забезпечує двома шляхами - запобігаючи злочинам і заарештовуючи і караючи злочинців.
25 Таким чином, основна мета будь-якої системи кримінального правосуддя полягає у захисті
26 суспільства шляхом затримання і покарання злочинців. Щодо дорослих злочинців, покарання
27 має кілька цілей. Одна з них - відплата – покарання злочинців, пропорційне тяжкості їх
28 злочинів проти суспільства. Другою метою є прагнення утримати злочинця та інших людей від вчинення
29 таких злочинів в майбутньому. Третьою метою є перевиховання - допомога злочинцям у тому, щоб

30 навчити їх жити продуктивним життям. І, нарешті, покарання також має на меті позбавити злочинця
31 можливості вчиняти злочини - якщо злочинці сидять у в'язниці, вони не можуть бути загрозою для
32 суспільства. У різні часи важливість, яку суспільство надає цим різним цілям, може змінюватися,
33 залежно від установок, тенденцій злочинності та інших чинників. У демократичних державах
34 система кримінального правосуддя має також захищати й інтереси злочинців. Звинувачена
35 людина має права, які покликані забезпечити справедливий судовий розгляд. Ці права можуть
36 включати право на адвоката, право на судовий розгляд в суді присяжних, а також право на
37 проведення очної ставки з обвинувачами.

38 **Принципи правосуддя для неповнолітніх**

39 У системах правосуддя щодо неповнолітніх злочинців, акцент ставиться на
40 перевихованні. У молодих злочинців попереду довге життя, і суспільство зацікавлене в
41 тому, щоб допомогти їм зробити своє життя продуктивним. Традиційно, судовий розгляд у
42 справах неповнолітніх злочинців проводиться в закритому режимі спеціально підготовленими
43 судовими урядовцями, включаючи суддів, психологів і соціальних працівників, які розуміються на
44 проблемах молоді.

45 У Європі та Сполучених Штатах перші судові системи у справах неповнолітніх були
46 створені близько 1900 р. Із змінами у суспільстві ці системи також зазнавали змін. Наприклад,
47 до 1960-х років неповнолітні в США не мали всіх процедурних прав, якими наділені дорослі.
48 Вважалося, що в цих правах не було необхідності через специфічний характер судової процедури у
49 справах неповнолітніх. Проте спостерігачі за цією системою помічали, що ставлення до неповнолітніх
50 злочинців набагато жорсткіше, ніж те, яке б було з ними у дорослому суді. Починаючи з середини 1960-
51 х років, підлітки, що беруть участь в системі кримінального правосуддя, одержали більше прав.

52 Проте не всі зміни в системі кримінального правосуддя в США були спрямовані на
53 забезпечення кращого захисту молодих людей. У перші роки системи правосуддя для
54 неповнолітніх, порушник закону вважався "неповнолітнім" або малолітнім до досягнення віку
55 18 років. Після досягнення молодими людьми 18 років їх судили в системі кримінальної
56 відповідальності для дорослих. Проте останнім часом в багатьох американських штатах
57 молодих злочинців стали переслідувати в кримінальному порядку як дорослих, особливо за
58 такі тяжкі злочини як вбивство, зґвалтування, озброєне пограбування або викрадання дітей.

59 У країнах, які раніше входили до Радянського блоку, докладаються певні зусилля щодо
60 створення системи захисту прав неповнолітніх злочинців. Наприклад, після ухвалення в 2003 р. нового
61 кримінального кодексу, Литва працює над пошуком видів покарань, альтернативних позбавленню волі.
62 Зараз в Литві лунають заклики на підтримку збільшення віку повної кримінальної відповідальності з 16
63 до 18 років і розширення сфери заходів, спрямованих на перевиховання, а не на покарання
64 молодих злочинців.

65 Кримінальний кодекс України набув чинності у 2001 році. Коли приймали цей закон,
66 намагалися зробити його більш гуманним особливо до неповнолітніх. Так вік кримінальної
67 відповідальності в Україні - 16 років. У законі чітко визначені ті злочини, відповідальність
68 за які настає з 14 років. Їх всього 20, наприклад, умисне вбивство, умисне тяжке тілесне
69 ушкодження, диверсія, бандитизм, терористичний акт, захоплення заручників,
70 згвалтування, крадіжка, грабїж, розбїй, вимагання, незаконне заволодіння транспортними
71 засобами, хуліганство та ін. Однак ріст підліткової лочинності призвів до того, що
72 громадська думка з цього питання в Україні розділилася на два протилежні табори: одні
73 вимагають пониження віку кримінальної відповідальності, інші пропонують ставитися до
74 неповнолітніх злочинців як до дітей.

75 Проте при створенні систем правосуддя для неповнолітніх громадян такі країни як бувші
76 радянські республіки стикаються з особливими труднощами. У багатьох випадках потрібно не тільки
77 прийняти нові закони, а й створити на основі цих законів нові системи правосуддя для
78 малолітніх злочинців, а також забезпечити їх підготовленими людьми, які до цього або не
79 готові, або їх просто немає. Наприклад, в Азербайджані були прийняті закони щодо захисту молодих
80 людей у системі кримінального правосуддя. Проте неурядові організації, які вивчали це питання,
81 з'ясували, що добитися практичного виконання нових законів складно. Залишається спадщина системи, що
82 існувала за радянського правління, а людей, підготовлених для роботи з молоддю немає. Тому молоді
83 злочинці можуть не мати доступу до послуг адвоката, з ними можуть грубо поводитися під час допиту в
84 поліції, вони можуть відбувати суворі покарання у в'язниці разом з дорослими злочинцями.

85 **Малолітній або дорослий злочинець?**

86 Останнім часом питання про судове переслідування і покарання неповнолітніх нарівні
87 з дорослими знаходиться в центрі дискусій, які ведуться в США і Європі. У відповідь на
88 зростання злочинності серед молоді американські посадовці на рівні окремих штатів і на рівні країни
89 прийняли "жорстку" політику відносно малолітніх злочинців, схильних до насильства. Рівень злочинності
90 серед молоді також є предметом клопотаності в Україні. За даними статистики кожний сьомий
91 злочин, кожне десяте хуліганство в Україні вчиняється підлітками. П'яту частину всіх
92 пограбувань, розбійних нападів і згвалтувань вчиняють саме підлітки. Вулиці великих міст
93 «заселені» маленькими бродяжками й жебраками. Кожний з яких може стати злочинцем.
94 Однак, як пишуть ЗМІ, «неповнолітню катастрофу» чиновники не помічають.

95 Скоєне нещодавно сенсаційне жорстоке вбивство дівчинки компанією із семи підлітків, якими
96 керувала 12-річна дівчинка, збентежило всю Україну. Тим паче, що підлітки не досягли віку
97 кримінальної відповідальності. В українському суспільстві знову залунали заклики до
98 більш суворих видів покарань неповнолітніх злочинців та необхідність переслідувати підлітків
99 в кримінальному порядку так само, як і дорослих.

100 Шей Білчик, колишній глава Управління США з питань правосуддя у справах
101 неповнолітніх та запобігання малолітній злочинності при президенті Білі Клінтоні, виступає
102 проти політики "поширення" відносно малолітніх злочинців. Він указує на низькі цифри - близько половини
103 відсотка неповнолітніх злочинців, які звичайно заарештовуються за злочини, пов'язані з насильством, і
104 стверджує, що посилення покарань не перешкоджає насильству кримінального характеру.
105 Білчик закликає до перевиховання малолітніх злочинців. Більшість тих, хто переймається
106 проблемою підліткової злочинності, бачать вихід у створенні системи правосуддя для
107 громадян до 18 років. Головною складовою такої системи є суд у справах неповнолітніх.
108 Такий суд існує в багатьох країнах світу, більш того, ювенальна юстиція є обов'язковою
109 для держав, що підписали Конвенцію ООН про права дитини. І хоча Україна теж
110 ратифікувала цей міжнародний документ, поки ювенальна юстиція існує лише на рівні ідеї.
111 Досі не створені відповідні законодавчі акти й відповідні суди. У політиків не доходять
112 руки, а в бюджеті відсутні кошти. Та й громадська думка не є однозначною у цьому
113 питанні.

114 У Росії перший суд у справах неповнолітніх був створений в 2004 році як пробна
115 програма в одному регіоні країни. Станом на 2006 рік жоден з молодих людей, що
116 обвинувачувалися цим судом, не вчинили повторного злочину. Цей факт свідчить про те, що спеціальні
117 програми для молоді є ефективнішим засобом профілактики злочинів серед підлітків.

118 Ті, хто виступає за судове переслідування неповнолітніх нарівні з дорослими,
119 вважають, що молоді люди, які вчиняють такі тяжкі злочини як вбивство, зґвалтування, озброєне
120 пограбування або викрадання людей, повинні нести покарання за свої діяння. Система правосуддя для
121 неповнолітніх, яка ставить основний акцент на перевиховання, повертає на вулиці дуже багато молодих
122 злочинців. Те, що ці злочинці є підлітками, не заважає їм вчиняти злочини й руйнувати людські життя.
123 Натомість цих молодих людей необхідно переводити в судову систему для дорослих, де вони будуть
124 засуджені на триваліші строки ув'язнення у місцях позбавлення волі для дорослих. Прихильники цієї думки
125 стверджують, що, опинившись за ґратами, ці молоді злочинці більше не зможуть заподіювати шкоди
126 суспільству. Вони також вважають, що "поширення" покарання утримуватиме інших неповнолітніх від
127 злочинної діяльності. З іншого боку, багато експертів з питань правосуддя у справах
128 неповнолітніх стверджують, що поміщаючи підлітків у дорослі в'язниці, суспільство фактично
129 залишає надію на перевиховання малолітніх злочинців. Дорослі в'язниці слугують для покарання
130 злочинців, а не для їх перевиховання. Отримавши як покарання строк у дорослій в'язниці і
131 опинившись в компанії дорослих злочинців, малолітні злочинці можуть самі стати закоренілими
132 злочинцями. Натомість, на думку цих експертів, малолітні злочинці можуть усвідомити свою вину і узяти на
133 себе відповідальність за вчинені ними діяння. Завдяки перевихованню ці молоді люди можуть знову стати
134 повноправними членами суспільства і вести гідне життя.

135 В Україні з 12 кримінальних покарань, передбачених Кримінальним кодексом, до
136 неповнолітніх застосовуються лише 5: штраф, громадські роботи, виправні роботи, арешт,
137 позбавлення волі на певний строк. Сьогодні в Україні в 11 виховних колоніях утримується
138 близько 3-х тисяч неповнолітніх. Більше 50% засуджені за грабежі й крадіжки, 25% - за
139 розбій, 10% - за нанесення тяжких тілесних ушкоджень чи вбивство. Майже кожний третій
140 засуджений підліток відбуває строк від 1 року до 3 років, половина - до 5 і приблизно 18%
141 - більше 5 років позбавлення волі. Ця страшна статистика підтверджує не тільки те, що
142 кожний з нас у будь-який момент може стати жертвою підліткової жорстокості. Більшість
143 засуджених підлітків повертаються з місць відбування покарання вже «досвідченими»
144 злочинцями. Правозахисники й ті, хто працює з підлітками, вважають, що у разі вчинення
145 дитиною злочину, вона повинна потрапити не до судді, який автоматично відкріє
146 Кримінальний кодекс, знайде відповідну статтю й відправить її в місця позбавлення волі. Її
147 справу має розглядати суддя, який задумується над тим, що буде з цією дитиною далі, як
148 краще з нею обійтись, що обрати - примирення між нею і потерпілим чи все-таки
149 покарання, пов'язане з позбавленням волі.

150 При ухваленні рішення щодо того, як судити і карати малолітніх злочинців, люди
151 звертаються до досліджень, що стосуються відмінностей між дорослими і підлітками. Лоренс
152 Стейнберг, психолог з Університету Темпл, який очолює Мережу по дослідницькій роботі в області
153 розвитку і правосуддя у справах неповнолітніх, стверджує, що підлітки є менш зрілими ніж
154 дорослі в соціальному і біологічному плані, і тому з ними потрібно поводитися по-іншому. Підлітки у
155 меншій мірі здатні прогнозувати наслідки своїх дій, менш здатні контролювати свої пориви, і менш здатні
156 протистояти тиску з боку однолітків, ніж дорослі люди. Тоді як держави намагаються забезпечити
157 баланс між необхідністю захистити суспільство і прагненням надати допомогу молодим людям, які
158 порушили закон, в оволодінні навичками гідного життя, громадяни повинні бути готові до
159 обговорення таких суперечливих питань: як і коли малолітніх злочинців слід судити і
160 карати так само як і дорослих, якщо це взагалі необхідне колись робити

Неповнолітні Злочинці — Питання до обговорення з аргументами

Питання до обговорення

Чи повинні в нашій демократичній державі неповнолітні злочинці, які обвинувачуються у тяжких злочинах, піддаватися кримінальному переслідуванню і покаранню нарівні з дорослими?

Аргументи на підтримку питання для обговорення

1. Тяжкі злочини, навіть якщо їх вчиняють неповнолітні особи, вимагають серйозного покарання. Дорослий суд визначає більш відповідні покарання за тяжкі насильницькі злочини, ніж суд для підлітків, який повертає дуже багато схильних до насильства молодих людей на вулиці.
2. Притягнення молоді людини до кримінальної відповідальності й винесення їй вироку як дорослій звичайно має наслідком триваліші строки тюремного ув'язнення, ніж притягнення до судової відповідальності як підлітка. Таким чином, неповнолітньому злочинцеві не дозволяють заподіяти додаткову шкоду суспільству. Караючи неповнолітніх злочинців за насильницькі злочини, держава виконує свій обов'язок захисту суспільства.
3. Посилення покарання неповнолітніх злочинців запобігатиме участі інших молодих людей в злочинних діях. Якщо молоді люди бачитимуть, що їх ровесники відправляються у в'язницю для дорослих на тривалий строк, це утримуватиме їх від вчинення злочинів. Заборона є важливою функцією кримінальних покарань.

Аргументи проти питання для обговорення

1. Переслідування дітей нарівні з дорослими суперечить поширеному переконанню, що молоді люди потребують керування, захисту і перевиховання. Результати досліджень щодо підлітків свідчать, що підлітки заслуговують іншого ставлення, оскільки вони ще не досягли біологічної або соціальної зрілості.
2. Дорослі в'язниці - погана "школа" для неповнолітніх злочинців, де вони вчаться у закоренілих злочинців і стають більш небезпечним, ніж були раніше. Завдяки освіті та перевихованню, неповнолітні злочинці можуть дійти розуміння і готовності нести відповідальність за те, що вони зробили.
3. Поміщення підлітків у в'язниці для дорослих, в яких вони караються, а не перевиховуються, означає, що суспільство кидає цих молодих людей напризволяще. У них не буде можливості стати гідними членами суспільства.